

ПРЕЦЕДЕНТНИ ТЕКСТОВИ И ЊИХОВА ПРИМЕНА У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА КАО СТРАНОГ¹

САЖЕТАК

Рад се бави феноменом прецедентности у репликама из домаћих филмова, серија и видео-клипова. Овај феномен детаљно је описан у руској литератури, па су, стога, у овом истраживању најчешће консултовани радови чији су предмет анализе прецедентни текстови у настави руског језика као страног. Корпус је формиран на основу анкете спроведене међу изворним говорницима српског језика, а чини га 25 реплика. Задатак рада је анализирати реплике, а то подразумева дефинисање њиховог специфичног значења и примену у свакодневној комуникацији. Циљ рада јесте размотрити њихов значај и примену у настави српског језика као страног. Увођење лингвокултурних садржаја, какви и јесу прецедентни текстови, у настави страних језика омогућава неизворном говорнику боље разумевање културних специфичности које се огледају у употреби језика који учи.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: прецедентни текстови, комуникација, језик, култура, српски језик као страни.

1. Увод

Феномен прецедентности је описан лингвистичким теоријама прецедентности и интертекстуалности, а проучава се са становишта механизма метафоризације и функционисања у различитим дискурсима, те се разматра у оквиру дисциплина попут етнолингвистике и интеркултурне комуникације (Моисеенко–Михеева 2020: 11). Састоји се из лингвистичких (основна језичка компетенција) и феноменолошких (знање и идеје о

¹ Рад је настао проширењем семинарског рада из предмета *Српска културно специфична лексика*, под менторством проф. др Јасмине Дражић.

феноменима екстралингвистичке природе) когнитивних структура, те захтева повезаност трију димензија – језика, сазнања и културе (Караулов 2004 према Моисеенко–Михеева 2020).

Термин је увео руски лингвиста Ј. Н. Караулов 1986. године. Прецедентни текст мора имати следеће одлике: 1) мора бити добро познат представницима одређене језичко-културолошке заједнице, 2) често се користи у свакодневној неформалној комуникацији (обично у сажетој форми), 3) његов смисао не одговара суми значења делова који га сачињавају, 4) да би се разумео, није га потребно стављати у шири контекст (Брагина и др. 2008: 151 према Драгићевић 2011: 85–86).

Прецедентност се у лингвистици схвата и као систем одређених асоцијација и осећања у уму представника одређене лингвокултурне заједнице, изазваних скупом културних вредности материјалног или духовног света и подстицањем њихове употребе у комуникацији (Куликова 2010: 335). С. С. Чистова идентификује 19 сфера у којима се јавља феномен прецедентности: кинематографија, музика, телевизија, литература, спорт, политика, фолклор, игре, наука, шоу-бизнис, мода, радио, економија, ликовна уметност, религија и митологија, архитектура, реклама, балет, свакодневни живот (Чистова 2012: 111–124).

Задатак предавача на часовима страног језика јесте да појасни вербално-семантички, когнитивни и прагматички аспект употребе ових јединица, а примарни циљ код њиховог усвајања јесте стицање вештине препознавања и правилно разумевање значења исказа чији су део (Потёмкина 2013: 66). Према Н. В. Смикуновој, час на којем се користе прецедентни текстови треба да се одвија према следећим корацима: 1) презентација јединице и објашњење значења; 2) упознавање с изворним текстом, опис ситуације; 3) употреба прецедентног текста у специфичној ситуацији. Упознавање с изворним текстом односно ситуацијом може бити остварено читањем текста или одломака или пак посредством визуелних, аудитивних или аудиовизуелних наставних средстава (Смыкунова 2003). Разумевање и употреба прецедентних текстова заснивају се на њиховом пажљивом одабиру, разрађеном систему задатака и вежбању с наставником, док избор и начин на који се презентује наставни материјал треба да буду одређени образовним циљевима и нивоом знања студената (Гриценко – Демидова – Бохонная 2017: 6–7).

Р. Драгићевић (2011) сматра да се увођењем лингвокултуролошких садржаја, какви су и прецедентни текстови, у наставу српског језика као страног омогућава отклањање оних проблема у употреби језика који су изазвани специфичностима српске културе. У овом раду ћемо стога покушати да представимо један тип прецедентних текстова и један од начина на који они могу бити анализирани и укључени у наставу српског језика као страног. Реч је о репликама из домаћих филмова и серија, као и репликама из популарних видео-клипова, које су присутне у свакодневној неформалној комуникацији, а чије значење и употреба људима који уче српски језик као страни не могу бити јасни само на основу разумевања речи од којих су формиране.

С обзиром на то да су анализиране реплике углавном такве да уносе хумор у свакодневну комуникацију, њиховим коришћењем говорник крши Грајсов принцип кооперативности, који подразумева да „nema odstupanja od racionalno najefikasnijeg načina komuniciranja bez posebnog razloga” (Prodanović Stankić 2016: 50). „Svaka efektna i efikasna komunikacija, tipično, podrazumeva da komunikatori nastoje da se pridržavaju Grajsovog principa kooperativnosti, koji određuju četiri maksime, vezane za: informativnost, istinitost, relevantnost i jasnost upućene poruke” (Prčić 2016: 112).² Уносећи хумор у комуникацију, саговорници су и даље свесни принципа кооперативности, али се он не примењује у таквој ситуацији, пошто и говорник и слушалац препознају намеру говорника да жели да се нашали (Prodanović Stankić 2016: 51). Иако се ради о свесном нарушавању принципа и одговарајућих максима, најчешће то не ствара проблеме у самој комуникацији међу саговорницима, односно јасна је намера говорника да оствари одређени ефекат (Prodanović Stankić 2016: 52).

² Максима информативности подразумева да ће говорник свом саговорнику понудити довољно података, али не и више него што је потребно за несметано одвијање разговора; затим максима истинитости подразумева да говорник неће говорити о нечему за шта верује да није тачно или о нечему што није проверено; потом максима релевантности подразумева да ће говорник говорити о ономе што је релевантно за дату конверзацију; а максима јасности да ће говорник бити јасан и прецизан, да ће свесно избегавати двосмисленост, те да ће бити кратак и да ће његов исказ бити логички усклађен (Grice 1989 према Prodanović Stankić 2016: 50).

2. Анализа емпиријског материјала

У овом делу даје се преглед реплика које смо издвојили на основу анкете спроведене међу изворним говорницима. Анкету је испунило 30 изворних говорника српског језика, а задатак је био да напишу реплике које им прве падају на памет када је реч о домаћим филмовима и серијама, рекламама и видео-клиповима. Одабране су реплике које сматрамо фреквентнима у свакодневној комуникацији, а чији би опис значења и употребе био од користи неизворном говорнику српског језика. Тако смо добили списак од 25 реплика, које у овом раду анализирамо.

Испитаници су искључиво наводили реплике из култних домаћих филмова и серија, које су годинама, па и деценијама, у употреби у свакодневној комуникацији. У овом раду рекламе нећемо посебно анализирати будући да су испитаници најчешће наводили кратке песме или слогане, а они немају посебан значај за комуникацију (*Ноблице, ноблице, сићите са полице; Добро јутро, џезвери; Твиксајмо заједно; Веш-машина живи дуже уз калгон; Није свеједно* итд.). Уз то, неколико испитаника је оставило ово поље празно. У рад смо уврстили и реплике из видео-клипова. То су клипови који су тренутно популарни, а њихове реплике фреквентне у комуникацији и на друштвеним мрежама.

Уз реплике се наводи извор, опис ситуације у којој је изговорена, значење у свакодневној комуникацији и примена у виду описа или кратког дијалога. Реплике се дају у изворном облику, без промена у структури, иако је она понекад граматички неисправна. Кад год је потребно и значајно за реплику, наводи се и акценат.

2.1. Филмови

- (1) *Ала је оправдио, свака му част.* (Маратонци трче почасни круг)
[Лаки Топаловић (Данило Бата Стојковић) изговара реплику док се налази поред пећи за кремирање. Пећ је поправљена, а прва успешно кремирана особа је, у ствари, иста особа која ју је и поправљала.]

Реплика се користи иронично, односно као коментар када нешто није добро поправљено или урађено или је пак покидано.

(2) *Вози, Мишко!* (Ко то тамо пева)

[Реплика се често понавља у филму, а изговара је кондуктер (Павле Вуисић) свом сину, возачу аутобуса, онда када он треба да настави да вози.]

Реплика се користи у истом значењу и облику у свакодневној комуникацији.

– Крећемо. Вежите се.

– Вози, Мишко!

(3) *Да се ја питам, ја бих протерао аутобус овуда.* (Ко то тамо пева)

[Реплику изговара Брка (Данило Бата Стојковић) проверавајући нестабилни мост преко којег он и остали путници не могу да пређу аутобусом.]

Реплику користе особе приликом вожње неким превозним средством када је пут којим пролазе узак или закрчен другим возилима, а притом они нису возачи у тој прилици или уопште, с циљем да се нашале с возачем, који је у таквим ситуацијама најчешће нервозан. Може се користити и кад год је простор недовољно широк за пролазак (нпр. приликом уношења намештаја у кућу). Важно је истакнути то да ће реплику увек изговорити особа која је посматрач, а не директни учесник у радњи. Реплика се обично користи у скраћеном облику.

– Погледај како је овај паркирао ауто. Како да ја овуда прођем!?

– Ја бих протерао аутобус овуда.

(4) *Је л' видиш, Пики, с којим се предзнањем иде у кафану?* (Лајање на звезде)

[Професор изводи пред таблу два ученика јер их је срео у кафани. Почиње да их испитује о алкохолима, при чему један од њих зна све што професор пита (дефиницију, формулу, порекло назива итд.). Реплику изговара

ученик (Никола Ђуричко) као коментар на знање изведеног ученика о алкохолима.]

Ову реплику користимо као похвалу за нечије добро познавање алкохолних пића. Изоставља се вокатив из изворне реплике.

(Тројица пријатеља разговарају.)

- Немој ни случајно пити пиво на сламчицу јер ћеш се брзо напиту.
- Стварно? Нисам имао појма.
- Видиш с каквим се предзнањем иде у кафану.

(5) *И тата би, сине.* (Ко то тамо пева)

[Сцена се одвија у шуми. Сви путници из аутобуса посматрају млади брачни пар како размењује нежности. Отац (Павле Вуисић) реплику је упутио свом сину, који је пожелео да се и њему то деси.]

Ова реплика врло често се користи у свакодневним разговорима. Иако је значење прозирно, наводимо је зато што има врло фреквентну употребу, али искључиво у изворном облику. Не долази до измена, тј. не замењују се именице *тата* и *син* неким другим именицама које означавају родбинске односе. Користе је и особе мушког и особе женског пола.

(Две другарице разговарају.)

- Јако желим да идем на море.
- И тата би, сине.

(6) *Ко је вас познавао ни пакао му неће тешко пасти.* (Маратонци трче почасни круг)

[Реплика је прочитана из тестаментa Пантелије Топаловића (Радислав Лазаревић), а упућена је његовој породици.]

Реплика се користи међу људима који су веома блиски, и то као коментар на некакву ситну превару, коју су успешно споровели.

- Јуче смо сва тројица били на утакмици, а имали смо само једну карту.
- Ко је вас познавао ни пакао му неће тешко пасти. Како сте то успели?

(7) *Лаки је мало нервозан.* (Маратонци трче почасни круг)

[Реплику изговара Милутин Топаловић (Павле Вуисић) о свом сину који је, у сукобу с другом породицом, извадио пиштољ.]

Реплику користимо у истом значењу које има у филму. Дакле, као коментар када је неко нервозан или нерасположен. Користи се у изворном облику, тј. без икаквих промена, а може бити упућена особама обају полова.

- Пожурите! Чекам вас већ 15 минута.
- Лаки је мало нервозан. Ево, крећемо.

(8) *Мој ме инсект никад не вара.* (Луде године)

[Реплику изговара Живорад Павловић (Драгомир Бојанић Гидра) јер је добро претпоставио да девојка лепо пева.]

Реплику користимо када желимо да похвалимо себе односно своју способност добре процене. Реплика се увек користи у изворном облику, без било каквих измена.

- Како си знала да ће то питање бити на испиту?
- Мој ме инсект никад не вара!

(9) *Нећу да ти кажем, ћелави.* (Мртав 'ладан)

[Реплику изговара девојчица (Тара Манић) не желећи да каже како се зове.]

Реплику користимо онда када не желимо да дамо одговор на неко питање. Углавном је користе млађи узраси – разлог може бити и тај што је у филму изговара дете.

- Где су сакрили моју лопту?
- Нећу да ти кажем, ћелави.

(10) *Остали само дугмићи.* (Маратонци трче почасни круг)

[Аксентије Топаловић (Милосав Алексић) изговара реплику схвативши да је особа која је поправљала крематоријум страдала у њему.]

Реплику користимо у свакодневном говору када готово ништа није остало после неке делатности. То је, углавном, као коментар на конзумацију велике количине хране и пића, када готово ништа није остало.

- Да ли је могуће да сте све појели и попили?
- Остали само дугмићи.

(11) *Прасе је кљ балерина.* (Нож)

[Реплику изговара Алија Османовић (Жарко Лаушевић) након што је пробао прасе, које је припремила мајка његове девојке иако је знала да је он муслиманске вероисповести.]

Реплика се користи као похвала на добро спремљено печење.

- Какав је ручак?
- Сарма је одлична, али прасе је кљ балерина.

(12) *Само тетки да однесем лек.* (Балкан експрес)

[Агент истражује о случају ситних лопова прерушених у музички састав, те долази да испита његове чланове. Један тзв. музичар (Бора Тодоровић) касно уочава да неко испитује његовог колегу, па безуспешно покушава

да побегне агенту. Агент почиње да га испитује, на шта „музичар” изговара наведену реплику.]

Ову реплику користимо када неко у последњем тренутку примети да смо кренули некуд или када је питање сувишно пошто је нашем саговорнику сасвим јасно куда бисмо могли поћи.

- Куда ћеш?
- Само тетке да однесем лек.

2.2. Серије

(13) *Дуњице, то сам ја – Неда.* (Грех њене мајке)

[Реплику је изговорила Неда (Ивана Јовановић) док је скидала перику и тиме открила ко је заправо. Она се скривала под другим именом, па у тој сцени мужевој породици открива да је она снаја коју су прижељкивали.]

Ова реплика популарна је на друштвеним мрежама као подругљив коментар на међусобну сличност особа или на две фотографије исте особе. Однедавно је постала популарна међу младима, и то искључиво на друштвеним мрежама као опис фотографија. Засад није примећено да се користи и у говору.

(14) *Извол’те у салону.* (Срећни људи)

[Реплику изговара Ристана Голубовић (Радмила Савићевић), а обраћа се судским извршитељима, који долазе у њену кућу и траже њеног мужа. Када је схватила ко је дошао, постаје од нервозне изразито љубазна особа и позива их да уђу у кућу.]

Реплику користимо када нам неко дође у посету. Специфична је јер је граматички неправилна, а захтева посебну интонацију, тј. имитирање глумичиног изговора како би био постигнут потпуни ефекат комичности.

(15) *Поздравите Вашу маму.* (Државни посао)

[Реплику често изговара Ђорђе Чварков (Димитрије Бањац) на крају телефонских разговора.]

Реплика се користи на крају телефонског разговора или као поздрав на крају дружења с пријатељима, без намере да се стварно поздрави нечија мама.

(16) *Шта ти, дечко, радиш!?* (Државни посао)

[Реплику често изговарају Ђорђе Чварков (Димитрије Бањац) и Драган Торбица (Никола Шкорић) као коментар упућен свом млађем колеги Бошкићу (Дејан Ћирјаковић), не одобравајући тако његове поступке, одабире итд.]

Ово питање постављамо када је неко неспретан или када желимо негативно да оценимо нечије неприкладно понашање, али и када приметимо да некоме не иде обављање одређене радње, а тога је свесна и особа којој се обраћамо. С обзиром на то да се у реплици у вокативу јавља именица *дечко*, важно је да истакнемо да она може бити упућена како особама мушког тако и особама женског пола.

(Особа случајно руком сруши чашу и проспе пиће по столу и по особи с којом седи за столом.) Неко изговара: – *Шта ти, дечко, радиш?!*

2.3. Видео-клипови

(17) *А где је печат?*

[Представник радника из Ниша на протесту чита њихово званично саопштење. Један од окупљених примећује да на папиру с којег чита представник радника нема печата.]

Реплику изговарамо када сматрамо да наши саговорници тврде нешто о чему немају потврду или доказ. Изговарајући ову реплику желимо да оповргнемо неку констатацију јер мислимо да саговорник не може бити толико обавештен да би тврдио нешто с великом сигурношћу. Обично је

изговарамо блиским људима када желимо да им опишемо некакав предмет или нечију способност као најбољу могућу.

- Нико не пече ракију боље од мог деде.
- А где је печат?

(18) *Берем картџн. Имам два сина у затвор, мужа немам – слободна сам жена.*

[На питање новинара како се живи у њеном месту и од чега, једна жена овако одговара.]

Женска популација овако одговара на питања њој блиских особа о томе шта ради и чиме се тренутно бави онда када се ништа није променило у њеном животу од последњег разговора или када су у сталном контакту, па је питање сувишно, а може бити и да особа која изговара реплику у том тренутку не ради ништа корисно и вредно помињања. Реплика се изговара у изворном облику и обавезно се понавља исти акценат речи *картон*, који је нестандардан.

(19) *Бе ћеш на гиганта?!*

[Реплику изговара Харис Џиновић на једном концерту. Певач је био прехлађен и мислио је да неће моћи да отпева песму. Уводни део је отпевао његов колега, а након тога је наставио певач. Схвативши да му се грло опоравило и да много боље звучи него његов колега, између стихова изговара реплику.]

Ова реплика користи се онда када међу пријатељима покажемо да смо досетљивији или спретнији од њих. Тада се ова реплика обавезно јавља као коментар којим показујемо задовољство.

(Два друга играју видео-игрице, при чему један од њих побеђује уз велику разлику у поенима и притом изговара реплику.)

(20) *Код стоматолога ја одлазим јако често пута.*

[Реплику изговара пролазница као одговор на питање новинарке о томе колико често одлази код стоматолога.]

Ова реплика има комичан ефекат због своје граматичке неправилности. Користи се међу млађом популацијом и у скраћеној форми. Захтева посебан тон, тј. потребно је да звучимо *умишљено*, имитирајући тако пролазницу која је и изговорила реплику.

- Колико пута си изгубила слушалице?
- Јако често пута.

(21) *На прво питање не могу дати одговор јер прво питање је веома чудновато.*

[Репортер зауставља случајног пролазника и пита га како му се свиђа новогодишња расвета у граду.]

Реплика се користи када особа не жели одмах да одговори. Оваквим одговором добија на времену док не смисли како да одговори на постављено питање.

- Кад си се синоћ вратио из града?
- Мама, на прво питање не могу дати одговор јер прво питање је веома чудновато.

(22) *Нёсам школовџла.*

[Одговор даје једна мајка на питање да ли њена деца иду у школу.]

Овај одговор користимо када не знамо како да одговоримо односно када желимо да избегнемо одговор на питање јер не можемо да откријемо нешто што знамо. Реплика се у свакодневном говору изговара с истим прозодијским обележјима и у истом облику који има на клипу.

- Шта мислиш о његовом понашању синоћ? Уопште није хтео да разговара са мном.

- Немам појма. Несам школовала.

(23) *Неће она ниђе.*

[Новинарка поставља питање пролазницима о плановима за дочек Нове године. Наилази пар, а момак одговара и за себе и за девојку, при чему изговара ову реплику. Клип је снимила екипа из *Дневњака*, а ситуација није спонтана – унапред је смишљена.]

Реплика се најчешће користи онда када су велики изгледи да се неки одлазак ипак неће догодити (у град, на одмор, на концерт), најчешће из финансијских разлога или због учења, будући да је популаран међу млађом популацијом. Увек се користи у изворном облику, тј. без икаквих измена.

(Тројица пријатеља разговарају.)

- Идемо ли на концерт у суботу?
- Не знам, имам колоквијум у уторак. Морам да учим.
- Неће она ниђе.

(24) *Нећеш, 'оћеш, јако је добра.*

[Новинарка поставља питања о томе како се зове, колико дуго живи у Руском Крстуру итд. једној старијој госпођи, која нема намеру да јој одговори на та питања и, између осталог, нуди новинарки бомбон.]

Реплику користимо када некемо нудимо нешто. У говору је потребно поштовати и прозодијска обележја изговорене реплике како би се очувала њена специфичност.

- Хоћеш ли да пробаш колач који сам правила? Нећеш, хоћеш, јако је добар.

(25) *Ту идем до апотеке.*

[Репортерка поставља питања случајном пролазнику о томе шта ради лети, како се расхлађује итд. Пролазник питање о томе куда иде на купање схвата погрешно, па одговара куда тренутно иде.]

Реплику користимо када не желимо да откријемо куда идемо или када је то питање сувишно, а одговор није потребан јер је познато куда можемо отићи. Реплика се обично користи у измењеном редоследу речи.

- Куда си пошао?
- Идем ту до апотеке.

3. Закључак

Прецедентни текстови веома су значајни у свакодневној неформалној комуникацији јер имају врло фреквентну употребу. У феномену прецедентности открива се тесна веза између културе и језика. Кад је реч о нашем корпусу, ту, пре свега, мислимо на реплике из домаћих серија и филмова, које су и одраз опште културе говорника будући да се ради о културним кинематографским остварењима, чије се познавање може довести у везу с познавањем културног наслеђа нашег народа. Те реплике веома дуго су у употреби и понекад изворни говорници нису ни свесни да користе реплику из филма или серије – толико су оне уткане у свест нашег народа и његов језик. У раду су издвојене и реплике из видео-клипова. Њихово трајање у свести говорника не може се поредити с претходнима, но заслужују да буду анализирани јер су, такође, често употребљаване у комуникацији, па њихова анализа може бити од користи неизворном говорнику, поготово млађој популацији, будући да су ове реплике популарне на друштвеним мрежама.

Овакве реплике често су додатни коментари у комуникацији јер може бити јасно и без њих шта желимо да кажемо. Оне, међутим, обогаћују комуникацију, чине излагање ефектнијим и комичнијим. Њих управо и користимо у окружењу у којем је то допуштено – дакле, међу људима који су нам блиски, које добро познајемо, који знају за шалу итд. Неке од њих постале су популарне и због нестандардног акцента, интонације или граматичке неправилности. Ови елементи, такође, доприносе томе да

реплика буде често у употреби. Када се користе у вербалној комуникацији, најчешће не треба уносити измене, већ треба поштовати њихову аутентичност, а врло често је потребно унети и елементе невербалне комуникације.

На часовима српског језика као страног употреба прецедентних текстова може бити од велике користи јер се усвајањем таквих знања полазници приближавају компетенцији изворног говорника. Наравно, за њихово разумевање и адекватну употребу потребан је врло висок ниво знања српског језика, али и познавање наше културе, народа, обичаја итд.

Правилна употреба прецедентних текстова, према Потемкиној, увежбава се помоћу задатака који од полазника захтевају да формирају фразу помоћу датих речи, заврше фразу, убаце реч, кажу на другачији начин итд., те у извођењу говорних вежби попут састављања дијалога, писања кратких прича и слично. Ауторка даје пример таквог задатка, где се од студента очекује да разуме везу између датог прецедентног текста, његових актера и ситуације у којој је употребљен, а потом и да састави дијалог користећи елементе понуђеног прецедентног текста (Потёмкина 2013: 66). У поменутом раду даје се пример таквог задатка, у којем су издвојене реплике, њихови извори и кратак опис ситуације у којој се употребљавају. Тако је дата је реплика из Толстојеве *Ане Карењине* „Нисам крив, он је сам дошао!”, која се користи када ствари не функционишу или функционишу горе од очекиваног (в. Потёмкина 2013: 66–67). Уколико су полазници страни студенти који су филолози и на напредном нивоу учења, њихов задатак за рад у пару може бити да наведу пример прецедентног текста из свог матерњег језика, при чему треба да опишу како се употребљава у говору, а потом и да формирају реченице користећи прецедентни текст који је описао њихов пар (в. Потёмкина 2013: 67).

Истраживања показују да прецедентни текст као наставна јединица на часовима руског језика као страног подстиче мотивацију у изучавању руског језика и културе те уноси и елемент игре, који прати позитивна емоционална компонента (в. Потёмкина 2013: 67). Верујемо да би ова наставна јединица имала исти ефекат и на часовима српског језика као страног, што ћемо у наредном периоду и испитати.

Кад је реч о прецедентном феномену у репликама које смо ми анализирали, да би се оне разумеле и усвојиле, потребно је и проводити

време с изворним говорницима српског језика у неформалним ситуацијама јер ће оне тада и бити најчешће употребљене. Наравно, оне би могле бити и укључене у саму наставу српског језика као страног. На пример, полазницима би лектор могао електронски приказати сцене из домаћих филмова и серија, а њихов задатак би био да докуче значење, а након тога и да самостално осмисле примену.

Феномен прецедентности заслужује посебну пажњу у сваком језику јер је одраз заједничког деловања културе и језика, највећих нематеријалних вредности једног народа. Потпуно овладавање једним језиком као страним, за које нисмо сигурни да је могуће, и постизање компетенције изворног говорника у корелацији су с разумевањем и употребом прецедентних текстова у комуникацији.

ИЗВОРИ

Филмови: *Балкан експрес* (1983), *Ко то тамо пева* (1980), *Лајање на звезде* (1998), *Луђе године* (1977), *Маратонци трче почасни круг* (1982), *Мртав ладан* (2002), *Нож* (1999).

Серије: *Грех њене мајке* (2009–2010), *Државни посао* (2012–), *Срећни људи* (1993–1996).

Ј у т ј у б :

<https://www.youtube.com/watch?v=T65txFjcLQE&ab_channel=linoleumm>
 <https://www.youtube.com/watch?v=H9hVXAN81yQ&ab_channel=PedjaRakic>
 <https://www.youtube.com/watch?v=IGxbp7vLEGs&ab_channel=PRVA>
 <https://www.youtube.com/watch?v=bV0H__P6mcU&ab_channel=LilithAstonisihing>
 <https://www.youtube.com/watch?v=JQXuVYohhK8&ab_channel=stefanscirban>
 <https://www.youtube.com/watch?v=SdWYMfiwOoY&ab_channel=MarioCroBBB>
 <https://www.youtube.com/watch?v=L7oo21yfl7s&ab_channel=DNEVNJAK>
 <https://www.youtube.com/watch?v=6p3KJVCg8I&ab_channel=trinityns>
 <https://www.youtube.com/watch?v=L2cduL3QIKM&ab_channel=vanzya>

ЛИТЕРАТУРА

Гриценко, Л. М., Т. А. Демидова, М. Е. Бохонная (2017). Прецедентные тексты на уроках русского языка как иностранного. *Научный журнал КубГАУ*.

Краснодар: Кубанский государственный аграрный университет. 126/2: 343–355.

Драгићевић, Рајна (2011). Лингвокултуролошки приступ у настави српског језика као страног. *Српски као страни језик у теорији и пракси*. Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик. II: 81–93.

Куликова, Е. В. (2010). Рекламный текст через призму прецедентных феноменов. *Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского*. Нижний Новгород: Издательство Нижегородского государственного университета. 6: 334–340.

Моисеенко, Л. В., Н. Ф. Михеева (2020). Прецедентные феномены современных русских и испанских масс-медиа как когнитивные структуры языковой личности. *Mundo Eslavo*. Granada: Universidad de Granada. 19: 7–24.

Потёмкина, Е. В. (2013). Прецедентный текст как единица формирования когнитивного уровня вторичной языковой личности. *Научный вестник Воронежского государственного архитектурно-строительного университета. Лингвистика и межкультурная коммуникация*. Москва: Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова. 9: 62–68.

Смыкунова, Н. В. (2003). *Прецедентные феномены в речевом общении русской языковой личности и процессе обучения русскому языку как иностранному*: дисс. ... канд. пед. наук. Москва: Государственный институт русского языка им. А. С. Пушкина.

Чистова, С. С. (2012). *Прецедентные феномены в российской и американской рекламе: сопоставительное исследование: монография*. Нижний Тагил: НТГСПА.

*

Prčić, Tvrtko (2016). *Semantika i pragmatika reči. Treće, elektronsko, izdanje*. Novi Sad: Filozofski fakultet.

Prodanović Stankić, Diana (2016). *Verbalni humor u engleskom i srpskom jeziku*. Novi Sad: Filozofski fakultet.

Gorica Mirković

PRECEDENT TEXTS AND THEIR APPLICATION IN TEACHING
SERBIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

SUMMARY

This study focuses on precedent phenomena from national films lines, TV series and video clips. This phenomenon has been thoroughly described by Russian researchers, hence this study has relied upon the research papers which analyze precedent phenomena in practical use in teaching Russian as a foreign language. The core of this research are the surveys which collected 25 lines from Serbian native speakers. This research paper analyzes the lines, their specific interpretation and practical usage in everyday conversations. The aim of this paper is to study their significance and practical usage in Serbian as a foreign language. Introducing lingua-cultural units in foreign language teaching, what precedent texts actually are, is an approach which enables the student's better insight into specific cultural entities reflected in a language he is learning.

KEY WORDS: precedent texts, communication, language, culture, Serbian as a foreign language.

Мрп Горица Мирковић
Одсек за српски језик и лингвистику
Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду
Србија
gorica.mirkovic.96@gmail.com